

Тема: Предмет і методи вікової психології

$$E = mc^2$$

$$F = ma$$

План

1. Предмет вікової психології
2. Класифікація методів вікової психології
3. Прикладне і теоретичне значення вікової психології

Література

1. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг. – СПб. : Питер, 2002. – 992 с.
2. Кулагина И.Ю. Возрастная психология: полный жизненный цикл развития человека: учеб. пособие для студентов вузов / И.Ю. Кулагина, В.Н. Колюцкий. – М.: ТУ Сфера, 2002. – 464 с.
3. Немов Р.С. Психология / Р. С. Немов. – М.: Просвещение, 1990. – 301 с.
4. Обухова Л.Ф. Возрастная психология / Л.Ф. Обухова. – М., 2004. – 442 с.
5. Рыбалко Е.Ф. Возрастная и дифференциальная психология: учеб. пособие / Е.Ф. Рыбалко. – Ленингр, 1990. – 236 с.

ГОЛОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВІКУ (за Б.Г. Ананьєвим)

**Метричні
властивості** в
виражені в
загальному ча
життя індивіда
певного момен
його існуванн
тобто в сумі
прожитих рок

**Топологічні
властивості**
характеризують фази,
дії становлення
їх психологічних
функцій і
періодизацію
чної організації в
цілому

Стадії індивідуального розвитку (ОНТОГЕНЕЗУ) залежать від способу життя людини, від реальних форм діяльності, їх змісту, активності людини, що ведуть до появи певних новоутворень особистості

Відмінність вікової психології від інших галузей психології полягає в тому, що її науковим об'єктом є **не самі психічні явища, а їх розвиток і вікова мінливість**

Предмет дослідження вікової психології

це вікова динаміка психіки людини, розвиток психічних процесів і психологічних якостей особистості, які розвиваються людини

Геронтопсихологія

Психологія ранньої юності

Дитяча психологія

Гілки вікової психології

Психологія молодшого

Психологія дорослої людини

Психологія підлітка

$g \approx 9,8 \text{ m/s}$

$$E = \frac{mv^2}{2}$$

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВІКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Обґрунтування вікових норм психофізіологічних функцій як у молодому, так і в літньому віці; визначення еталонів зрілості індивіда

Виявлення потенційних можливостей людини в різні періоди життя

Наукове прогнозування розвитку волі ранніх періодів життя для подальшого розвитку психічних «ресурсів» людини

Аспекти системного опису об'єкта вікової психології (за Рибалко Е.Ф.)

$$E = mc^2$$

Онтологічний аспект
Закономірності співвідношення
біологічного і соціального

Структурно-
динамічний
аспект

**ВІКОВА
МІНЛИВІСТЬ
ПСИХІКИ**

Хронологічний
аспект

Каузальний аспект
Каузальні закономірності

Культурно-історична концепція Л.С. Виготського, згідно з якою інтерпсихічне стає ітрапсихічним. Генезис вищих психічних функцій пов'язаний з вживанням знаку двома людьми в процесі їх спілкування; без виконання цієї ролі знак не може стати засобом індивідуальної психічної діяльності

Теорія діяльності О. М. Леонтьєва: будь-яка діяльність виступає як свідома дія, потім як операція і в міру формування стає функцією. Рух здійснюється зверху вниз - від діяльності до функції

Теорія формування розумових дій П. Я. Гальперіна: формування психічних функцій відбувається на основі предметної дії і йде від матеріального виконання дії, а потім через його мовну форму переходить в розумовий план

Концепція навчальної діяльності - дослідження Д.Б. Ельконіна і В.В. Давидова, в яких розроблялася стратегія формування особистості не в лабораторних умовах, а в реальному житті - шляхом створення експериментальних шкіл

Теорія «первинного олюднення» І.А. Соколянський та А.І. Мещерякова, в якій започатковані початкові етапи формування психіки у сліпоглухонімих дітей. Завдяки стратегії формування психічних процесів вдається проникнути в суть психічного розвитку дитини

Класифікація методів вікової психології (за Б.Г. Ананьєвим)

$$e = mc^2$$

Групи методів

I	II
<i>Організаційні – метод «возрастных» зрізів</i>	<i>Емпіричні – методи, за допомогою яких отримуються факти вікової мінливості</i>
<i>Лонгітюдні, або «продольных» зрізів</i>	<i>Обсерваційні: спостереження, самоаналіз</i> <i>Експериментальні: лабораторний експеримент</i>
<i>Комплексні</i>	<i>Праксиметричні</i>
<i>Порівняльно-вікові, або «поперечных» зрізів</i>	<i>Біографічні</i> <i>Анкетування</i> <i>Бесіди, інтерв'ю</i> <i>Психодіагностичні</i>
III	IV
<i>Математично-статистичні</i>	<i>Інтерпретаційні методи – прийоми загального характеру, направлені на теоретичний синте даних (статистично оброблені). Систематичний опис онтогенеза життя особистості</i>

Методи вікової та педагогічної психології

Пізнавальні (дослідницькі) методи

Організаційні методи

Методи збору фактичної інформації (емпіричні)

Методи обробки інформації

Методи пояснення та висновків (інтерпретаційні)

Методи психологічного впливу

Порівняльний метод

Лонгітудний метод

Комплексний метод

Спостереження

Самоспостереження

Експеримент

Лабораторний

Природний

Констатуючий

Формуючий

Поперечний зріз

Подовжній зріз

Психодіагностичні методи

Тестування

Опитування, анкетування

Бесіда, інтерв'ю

Аналіз продуктів

Біографічний метод

Метод близькоків

Кількісна обробка результатів

Якісна обробка результатів

Порівняння з вихідною гіпотезою

Формулювання виявлених закономірностей

Методи психологічної консультації

Методи психологічної корекції

Методи психологічного тренінгу

Методи соціально-психологічного тренінгу

Методи психологічної терапії та реабілітації

Прикладні завдання вікової психології

Визначення та наукове обґрунтування вікових норм психічного розвитку, які використовуються: з метою відновлення різного роду відхилень у розвитку; - з метою визначення соціальних ролей людини в різні періоди його життя;- метою прогнозування психічного розвитку; для визначення класифікації періодів і фаз життя; - визначення критеріїв, які дають оцінку того чи іншого періоду життя

Класифікація структур функцій, реально використовуються в процесі навчання в т.ч. у спортивній діяльності

Класифікація періодів
ЖИТТЯ

Проблеми вікової психології, пов'язані з акселерацією в період росту організму і ретардації старіння, відсунення кордонів геронтогенеза

ГРУПИ

ЗАВДАНЬ

ВІКОВОЇ

ПСИХОЛОГІЇ

науково-дослідні:
проблеми вікової динаміки
окремих сторін психіки, їх
взаємозв'язок

діагностичні: розпізнати
ступінь зрілості
індивідуальних пси-хологічних
функцій людини

корекційні: виправлення
дефектів у психічному розвитку
і усунення причин, які
викликають ці відхилення

$$e = mc^2$$

$$F = ma$$

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

$$g \approx 9,8$$

